

130. Tiistaina 20 päivänä lokakuuta 1992

kello 15.15

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdeksännen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 3792

Hallituksen esitys n:o 99
Lakivaliokunnan mietintö n:o 9

2) Ehdotukset laiksi maistraatista annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi .. 3797

Hallituksen esitys n:o 131
Lakivaliokunnan mietintö n:o 10

3) Ehdotus laiksi kiinteistönvaihdosta valtion ja Postipankki Oy:n välillä 3793

Hallituksen esitys n:o 220
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49

4) Ehdotus laiksi valtion virkamiehen ja työntekijän terveydenhuollosta ulkomailla annetun lain 12 §:n muuttamisesta 3798

Hallituksen esitys n:o 210
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

5) Ehdotukset laeiksi säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi ja pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 3799

Hallituksen esitys n:o 189
Talousvaliokunnan mietintö n:o 37

Esitellään:

6) Hallituksen esitys n:o 211 laiksi tekijänoikeuslain ja tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta 3795

7) Hallituksen esitys n:o 213 Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansattamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ”

8) Hallituksen esitys n:o 216 huumausainelaiksi ”

9) Hallituksen esitys n:o 218 laeiksi kuluttajansuojalain 2 ja 6 luvun sekä sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 6 §:n muuttamisesta .. 3797

10) Hallituksen esitys n:o 228 laiksi alkoholilain 85 ja 86 §:n muuttamisesta .. 3798

11) Hallituksen esitys n:o 229 laiksi siirtolaisvälityksestä annetun lain kumoamisesta 3799

12) Hallituksen esitys n:o 230 laiksi työnvälityslain muuttamisesta ”

13) Hallituksen esitys n:o 231 laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta ”

14) Hallituksen esitys n:o 232 laiksi merimieslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ”

15) Hallituksen esitys n:o 239 laiksi radiovastaulun muuttamisesta ”

16) Hallituksen esitys n:o 240 laiksi painovapauslain muuttamisesta ”

S.

S.

”

”

”

”

”

”

- S.
- 17) Hallituksen esitys n:o 242 laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta 3799
- 18) Hallituksen esitys n:o 243 laiksi eräiden kiinteistöjen vaihdosta valtion sekä Oulun Rakennus Oy:n ja Kiinteistö Oy Lyötynparkin välillä ”
- 19) Hallituksen esitys n:o 244 laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta ”
- 20) Hallituksen esitys n:o 245 laiksi eräiden väliaikaisesti maahan tuotujen ajoneuvojen tullittomuudesta ”
- 21) Hallituksen esitys n:o 246 laiksi Scopulus Oy:lle, Solidium Oy:lle ja Sponda Oy:lle myönnettävistä veronhuojenuksista 3800
- 22) Hallituksen esitys n:o 247 laeiksi opintotukilain 1 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain muuttamisesta ”
- 23) Hallituksen esitys n:o 248 laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta ”
- 24) Valtioneuvoston kertomus eduskunnalle päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991 (K 12) ”
- 25) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 59—64 ”
- 59 Luukkainen: Uudisrakennuksiin ja peruskorjauksiin ehdotetun määrärahan poistamisesta
- 60 Mäkelä ym.: Humanitaariseen apuun kehitysmaille ehdotetun määrärahan poistamisesta
- 61 Mäkelä ym.: Pakolaisten vastaanottoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä
- 62 Suhonen ym.: Ahvenanmaan maakunnalle verotaloudelliseen tasoitukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä
- 63 Suhonen ym.: Valtion vakuusrahostolle lainojen ja takausten hoitomenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä
- 64 Suhonen ym.: Maataloustuotteiden vientitukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä
- Puhetta johtaa puhemies Suominen.
- Nimenuhdon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.
- Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**
- 1) Ehdotus laiksi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdeksännen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä**
- Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 99
Lakivaliokunnan mietintö n:o 9
- P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 9.
- Keskustelua ei synny.
- Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.
- 2) Ehdotukset laiksi maistraatista annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi**
- Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 131
Lakivaliokunnan mietintö n:o 10
- P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 10.
- Keskustelu:**
- Ed. L a x : Herra puhemies, herr talman! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että maistraatit lakkautetaan ensi vuoden joulukuun

alusta alkaen (Ed. Laine: Jo on aikakin!) ja että näiden tehtävät siirretään muille viranomaisille. Tämä esitys liittyy alioikeusuudistukseen, jossa raastuvanoikeudet ja kihlakunnan-oikeudet lakkautetaan ja niiden sijaan perustetaan kärjäoikeudet. Tältä osin ei ole lakiesityksestä sen kummempaa sanottavaa. Tämä uudistus on tarpeellinen.

Mutta käsitellessään asiaa lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota maistraatti-instituution kunniakkaisiin perinteisiin ja historiaan ja todennut, että varsin hyvin tämä nimi olisi säilytettävissä siitä huolimatta, että instituutio häviää. Valiokunta on yksimielisesti halunnut korostaa tätä historiallisuutta vaiheessa, jolloin mullistuksenomaisesti maailma ympärillämme ja myös omat instituutiomme muuttuvat.

Kaksi hyvää syytä ja yksi hyvä mahdollisuus säilyttää maistraatti-nimi tarjoutuu seuraavalta pohjalta: Itse maistraatti-nimi tunnetaan yleisesti Euroopassa paikallisviranomaisen nimenä, joka suorittaa rekisteröinti-, vihkimis- ja todistustehtäviä eli juuri samoja tehtäviä, joita Suomessa tänä päivänä myös toimittavat rekisteritoimistot. Ja kun me elämme tällaista Euroopan yhdentymisen aikaa, voidaan todeta myös, että kansainvälisten perheoikeudellisten ja liikesuhteiden vaatimien asioiden lisääntyessä Suomessa yksityisten kansalaisten ja liike-elämän tarvitsemien todistusten informaatioarvo kasvaisi ja toiminta tavallaan helpottuisi, jos rekisteritoimiston nimi korvattaisiin maistraatti-nimellä.

Vielä pari sanaa näistä perinteistä. Maistraatti on eräs valtakuntamme vanhimmista instituutioista. Itse asiassa taitaa olla niin, että Helsingin maistraatti, joka on toiminut 1500-luvun puolestavälistä alkaen, on maamme pisimpään yhtäjaksoisesti toiminut virasto. Sen historian vaiheista voi myös todeta, että ne ovat olleet varsin värikkäät ja välillä kovinkin vaikeat. Esimerkiksi vuonna 1713 pormestari päätti ensin polttaa Helsingin ennen kuin hän pakeni maistraatin kanssa venäläisiä Tukholmaan, ja vielä 1700-luvulla maistraatti joutui toistamiseen pakemaan Tukholmaan.

Tämmöisillä evästyksillä höystettynä lakivaliokunta on päätenyt siihen, että kyllä tämä nimi saisi pärjätä historian vähän kevyemmissäkin mullistuksissa. Valiokunta on mietinnössään sen vuoksi edellyttänyt, että käynnissä olevan paikallishallinnon uudistamisen yhteydessä nykyisten kihlakuntien rekisteritoimistojen nimi muutetaan maistraatiksi.

Herr talman! Med hänvisning till de här historiska argumenten föreslår lagutskottet att benämningen magistrat, som väl överensstämmer med språkbruket nere i Västeuropa, skall bevaras och kopplas ihop med häradsreformen, den statliga lokalförvaltningsreformen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi kiinteistönvaihdosta valtion ja Postipankki Oy:n välillä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 220
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi valtion virkamiehen ja työntekijän terveydenhuollosta ulkomailta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 210
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laeiksi säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi ja pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 189
Talousvaliokunnan mietintö n:o 37

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 37.

Keskustelu:

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kysymyksessä välttämätön osa pankkijärjestelmän rakennemuutoksesta. Kysymys on ehdotuksesta, jossa ehdotetaan tehtäväksi mahdolliseksi säästöpankin muuttaminen osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi. Tällainen muutos on välttämätön siitä syystä, että pankkijärjestelmässä täytyy tehdä mahdolliseksi pankkiryhmien yli menevä yhteen liittyminen joko fuusion kautta tai muutoin. Samalla tehdään helpommaksi verrata eri pankkiryhmiene toimintaa keskenään.

Tämän muodollisen muutoksen ohella kysymys on myös siitä, että kun säästöpankit muuttuvat osakeyhtiömuotoisiksi ja liikepankeiksi, niiden toimintaan voidaan saada sitä tehokkuutta, jota terveissä olosuhteissa pankkijärjestelmältä on yleensä vaadittu ja vaadittava vastakin.

Valiokunta pitää välttämättömänä hyväksyä hallituksen esitys ja lain säätäminen. Se korostaa mietinnössään, että tällainen rakennemuutos osaltaan parantaa pankkitoiminnan kannattavuutta ja, mikä on myös erittäin tärkeätä, näin myös turvataan pankkitoiminnan tukemiseen käytetyt ja vastaisuudessa käytettävät julkiset varat sekä niiden takaisin saaminen. Tässä suhteessa kysymys on siis myös julkisen edun entistä selkeämmästä vaalisesta.

Mietinnössään valiokunta lähtee siitä, että lainsäädännössä on luotava edelleen lisää valmiuksia ja menettelytapoja myös muiden pankkien yhteisömuodon muuttamiseksi. Tässä tarkoitetaan osuuspankkien yhteisömuotoa. Kun valiokunta edellyttää, että myös osuuspankkien tulee voida olla samassa asemassa kuin muutkin pankit Suomessa, se merkitsee, että on poistettava lainsäädännölliset esteet koko pankkijärjestelmän yhteistyön kiinteyttämiseltä ja tarpeen mukaiselta fuusioimiseltakin.

Valiokunta ei tässä yhteydessä ota kantaa siihen, pitäisikö näin välttämättä osuuspankkien kohdalla menetellä tai olisiko joitakin osuuspankkeja kokonaan lopetettava. Kysymys on enemminkin siitä, että valiokunta haluaa vain osoittaa, että koko pankkilainsäädäntö täytyy tehdä niin avoimeksi, sillä tavalla toimivaksi ja menettelytavatkin sellaisiksi, että pankkijärjestelmän rakennemuutos vastaa nykyaikaisen pankkitoiminnan vaatimuksia.

Valiokunta toteaa mietinnössään vielä, että nykyiset pankkitoiminnan ongelmat johtavat väistämättä siihen, että eri pankkiryhmien keskinäisissä suhteissa ja alueellisessa kattavuudessa tulee tapahtumaan radikaalejakin muutoksia. Näin ollen on haettava järkeviä pankkien ja pankkiryhmien välisiä yhteistyömuotoja ja yhdistymisiäkin raskaiden ja kalliiden erillisten organisaatioiden keventämiseksi ja toimintojen rationalisoimiseksi muutoinkin.

Vielä valiokunta lyhyesti korostaa, että kun pankkijärjestelmää tuetaan erittäin mittavilla valtion tukitoimilla, tämä ei saa hidastaa rati-onoinnin eteenpäinviemistä. Toisaalta valtion tuki ei saa merkitä pankkitoiminnassa sitä, että pankit velkojina kävisivät entistä häikäilemättömämmiksi ja raemmiksi vaikeuksissa olevia velallisia kohtaan. Kolmanneksi korostetaan sitäkin, että pankkituen varjolla pankkien kilpailutilannetta ei saa muuttaa, vaan kilpailun on toimittava silloinkin, kun julkisen päätöksentekijän ohjauksessa ja julkisin varoin pankkitoiminnan rakennetta uudistetaan.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Asia ei ole ollenkaan uutta, mutta kun ed. Louekoski, joka varmasti on hyvin toiminut valiokunnassa ja hallitsee nämä asiat, puhui kilpailutilanteesta, niin johdatan asian vielä kerran siihen tilanteeseen, joka säästöpankkileirissä tällä hetkellä vaikuttaa. On olemassa Suomen Säästöpankki. Sitteen on olemassa tämä ryhmä 35+ vai onko se nyt 36+, joka tällä hetkellä imettää Suomen Säästöpankkia pankkien oman vakuusrahaston eli kannatusmaksujen kautta. Sitä olen epäillyt jo pitkään ja kuukausikaupalla tehnyt monenlaisia kyselyjä ja esityksiä asiasta, ja niin vain tulee käymään, että tämä Suomi vetää kohtuullisella kannattavuustasolla olevan säästöpankkiryhmän 35+ mukanaan samaan konkurssiläjään ja sen jälkeen valtion kustannuksella uudelleen osakeyhtiöpohjan kautta sitten aikanaan siirrettäväksi joko Unitaksen tai Suomen Pankin haltuun tai niin edelleen.

Mielestäni on väärin, että ne pankit, jotka kokoontuivat ryhmä 35+-ksi, joilla on kohtuullisen hyvä pohja, joutuvat elättämään ja syöttämään myös Suomen Säästöpankkia, joka eli niin kuin SKOPkin samalla tavalla aikoinaan kasinopelin huumassa, ja menee samaan hautaan myös tämä 35+.

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Valiokunta kuuli pienten säästöpankkien arvovaltai-

sia edustajia mietintöä tehdessään. Kysymys on 36 pienen säästöpankin osallistumisesta säästöpankkien vakuusrahaston rahoitukseen ja toimintaan. Kaiken sen kuulemisen jälkeen, jota valiokunta harjoitti sekä viranomaisten että näiden pankkien suuntaan, tultiin siihen tulokseen, että hallituksen esitys tältäkin osin on hyvin perusteltu.

Suomen Säästöpankin puolelta toivottiin erääseen kohtaan hallituksen esityksessä muutosta. Heitäkin luonnollisesti kuultiin asiantuntijoina. He toivoivat, että nyt käsiteltävänä olevan lain 12 §:ää olisi niin muutettu, että säästöpankin hallintoneuvosto siinä tapauksessa, että pankilla on hallintoneuvosto, olisi koottu niin, että vanhalla säästöpankkien omistajaryhmällä, tallettajilla, olisi siellä vähintään kolmanneksen edustus. Vaatimus torjuttiin siitä syystä, että sen nähtiin vaikeuttavan pankkien rakennemuutosta tuomalla siihen sellaisen elementin, joka hidastaisi epäilemättä tarvittavia uudistuksia ja osakeyhtiössä esimerkiksi vaikeuttaisi suunnattujen antien tekemistä ja toisi muutkin sellaiset oikeudet, joita määrävähemmistöllä pankeissa tai yhtiöissä on. Se olisi täsmälleen päinvastainen liikahdus lainsäädännössä kuin se, mihin nyt tehdyllä esityksellä pyritään. Samalla vaatimus hylättiin ja lähdettiin siitä, että hallituksen esitys tältäkin osin oli hyvin perusteltu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sivistysvaliokuntaan:

6) Hallituksen esitys n:o 211 laiksi tekijänoikeuslain ja tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

7) Hallituksen esitys n:o 213 Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansattamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

8) Hallituksen esitys n:o 216 huumausainelainsäädännön muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! En niinkään puutu huumausainelakiesityksen sisältöön vaan erääseen tutkinnalliseen ongelmaan, joka liittyy asiaan. Huumausainerikokset ovat vaikeasti selvitettäviä. Kansainvälisesti on yleensä niin, että poliisilla on virallisesti lupa käyttää ns. "palkattuja ostajia". Sellaisena esiintyy useimmiten poliisimies, joka pyrkii välittäjän kanssa tekemisiin ostotarkoituksessa. Sen jälkeen, kun kauppa tapahtuu riittävän pitkälle, välittäjä varastoineen käräytetään.

Suomessa ei käsitykseni mukaan tämän tyyppistä virallista oikeutta ole. Kuitenkin tähän myös komisario Torsti Koskinen hiljattain puuttui ja esitti, että tällainen mahdollisuus pitäisi laillisesti olla. Tämä on erittäin tärkeitä silloin, kun perustelluin syin arvellaan, että henkilön hallussa on välitettäviä huumeita. Oli tai ei, jos hänellä ei ole niitä, ei hän niitä myykään. Jos on ja kärähtää tällä tavalla, mielestäni siinä ei ole mitään inhimillisen ja yhteiskunnan vastaista.

Toivon, että valiokunnassa, mikäli mahdollista, tähänkin asiaan kiinnitettäisiin huomiota, eli kun poliisi ehkä saattaa joutua tekemään tällä tavalla tai sen suuntaisesti, ainakin on sellainen vaara, tällainen asia joko tutkintaohjeessa tai suoraan laissa tietyllä tavalla mahdollistettaisiin kansainvälisen käytännön mukaisesti.

Ed. Niinistö: Herra puhemies! En sinänsä halua tehdä mitään muutosesitystä siihen puhemiesneuvoston ehdotukseen, että laki käsitellään sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Mutta siinä on aika laajoja periaatteita, joista mielestäni kyseisen valiokunnan olisi syytä kuulla lakivaliokuntaa.

Nimittäin eihän kysymys ole yksistään eikä välttämättä enää pääosinkaan huumausainerikoksista. Niistä totean vain sen, että mielestäni hyvän valmistelun tarkoituksena on selvästi vastata kahteen pääongelmaan, jotka huumausainerikoksissa kansainvälisen kokemuksen mukaan ovat pääallimmaisia. Toinen on kasvoton rahaporras ja toinen käyttäjätaso.

Meillä on kritisoitu sitä, että käyttäjätasolla rangaistustasoa pidetään aika korkeana Suomessa. Nyt on kuitenkin mitä ilmeisintä, että sieltä valitettavasti huumausaineen vastainen työ on kuitenkin aina käynnistettävä, muuten se toiminta ei onnistu.

Paha aukko meillä on ollut siinä suhteessa, että Suomessa rahanpesu on ollut sallittua. Se on hyvin keskeinen osa huumausainerikollisuutta, ja sehän tässä tulee nyt kriminalisoiduksi varsin tehokkaalla tavalla. Suomi on sitoutunut Wienin yleissopimukseen, jossa olemme sitoutuneet myös hoitamaan sen, että rahanpesu Suomessa kielletään. Euroopan neuvoston konfiskaatiosopimuksen mukaan rahanpesu tulee kuitenkin estää myös muissa kuin huumausainerikoksissa. Lakiesityksen keskeinen osa onkin kätkemisrikkosten uudelleenkriminalisoinnin puolella. Sielähän kriminalisoidaan kaikenlainen rahanpesuun osallistuminen, siis sellainen toiminta, jossa on tarkoitus tehdä alkuperäissaannoltaan laittomasta rahasta laillinen raha esimerkiksi käyttämällä se rahalaitosten kautta.

Valitettavasti eduskunnan talousvaliokunnan puheenjohtaja ennätti jo poistua. Nimittäin mielestäni asiassa nousee väistämättä esille suomalainen pankkivaliokunnan väistämättö, joka ei nykyisessä tiukkuudessaan anna riittäviä takeita siitä, että rahanpesua todella pystytään valvomaan Suomessa.

Meillä pankkivaliokunta on koettu hyvin herkäksi alueeksi. Se on korotettu varsin korkealle tasolle Suomessa. On ajateltu, että minun rahasiian eivät kuulu muille. Se on ymmärrettävää ajattelua, mutta pelkään pahoin, että tämän päivän maailmaa se ajattelutapa ei ihan täysin vastaa. Me joudumme vakavasti miettimään koko pankkivaliokunnan sisältöä, jos haluamme rahanpesun tehokkaasti estää. Rahanpesun estämisellä me taas puolestamme estämme huumausainerikollisuutta.

Mielestäni tämä intressi on varsin tärkeä mutta myös se intressi, että ylipäätään rikollisuus on tänä päivänä taloudellista toimintaa. Silloin on perusteltua lähteä liikkeelle siitä, että suuriin rahamääriin voidaan Suomessa kiinnittää huomiota esimerkiksi ilmoitusvelvollisuuden puitteissa niin kuin Yhdysvalloissa on. Muistaakseni siellä 10 000 dollarin siirtäminen maasta toiseen aiheuttaa absoluuttisen ilmoitusvelvollisuuden keskuspankille ja puolestaan keskuspankin tiedot ovat saatavissa, jos on yksilöityä aihetta niiden hankkimiseen esimerkiksi viranomaisilla. Tämä on se mitalin puoli,

joka väistämättä on myös otettava tutkinnan alaiseksi.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Mielestäni huumausainelaki on aika tekninen eli mitään uusia asioita siihen ei ole otettu. Mutta mainitsisin, että yleiskiellossa sanotaan, että huumausaineen tuotanto, valmistus ym. on sallittua vain lääkinällisiin tarkoituksiin. Tiedämme kovin hyvin, että lääkkeiden valmistus ja tuotanto tapahtuvat melko lailla lääketehaitten ehdoilla. Onkin perusteltavissa, että luonnonlääkkeet ja perinteiset kansanlääkinälliset lääketuotteet ovat käytännössä teholtaan verrattavissa teollisesti valmistettuihin lääkkeisiin. Tasa-vertaisuutta omalta osaltaan vähentää myös, että tuotteiden markkinointia on rajoitettu. Samoin ns. kansanlääkkeet ovat jääneet sairausvakuutuksen korvausten ulkopuolelle. Mitenhän lääkefirmat käyttäytyisivätkään, jos kehitettäisiin edellä mainitut luonnonlääkkeet? On väitetty, että yleisimmät kansantaudit, verenpainetaudit, sydän- ja syöpätaudit, voitaisiin parantaa ns. kansanomaisilla lääkkeillä, joita ei luokitella lääkkeiksi.

Mutta täälläkin jo puhuttiin, että valvonta on erittäin vaikeata. Tiedetään, että Suomestakin on tullut huumeitten kauttakulkumaa ja tämä entisestään lisääntyy. Me tiedämme myös, että huumausaineet näyttelevät maailmalla suurta osaa. On laskettu, että 2 000 miljoonaa markkaa on liikevaihto vuosittain kohta asekaupan jälkeen, eli mistään pienistä asioista ei ole kyse.

Lopuksi haluaisin mainita, että nyt huumausainerikokset viedään rikoslakiin. Viime keväänä oli keskusteltu, että sosiaali- ja terveysministeriö oli ehdottamassa, että mietoja, omaan käyttöön tarkoitettuja huumeita ei katsottaisi rangaistaviksi. Toivon, että kun rikoslakia käsitellään, tämä ei tulisi niin huonosti menemään vaan kyseessä olisi myös rangaistava teko.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Esityksessä huumausainelaki ehdotetaan, että lakia sovelletaan huumausaineiden ja niiden valmistuksessa käytettävien aineiden valvontaan. Sen sijaan huumausaineiden käytön ehkäisystä ja huumausaineiden väärinkäyttäjän huollosta säädetään raittiusyölaissa ja päihdehuoltolaisissa ja sitten lopulta huumausainerikoksista rikoslaisissa, jonka uudistustyö on parhaillaan meneillään.

Aivan kuten ed. Mäkipää totesi, on hyvinkin erilaisia näkemyksiä siitä, minkälaisia rangaistuksia huumausaineiden käyttäjiin, erityisesti niihin, jotka kenties kokeilevat tai tilapäisesti käyttävät joitakin lieviä aineita, tulisi soveltaa. Nyt on kuitenkin tiedossa jo se, että professori Träskmanin johdolla toimineen, oliko se nyt työryhmä tai komitea, esityksiä ei tulla ilmeisesti toteuttamaan vaan oikeusministeriössä vedetään aika tiukkaa linjaa, joka näyttää olevan myös poliisien linja, eli se, että huumausainerikoksista, olkoon kyseessä vaikka kokeilukäyttö, voitaisiin säätää vankeusrangaistus. Kuitenkin todellisuus on ollut se ja meidän tänään jo valiokunnassa aloittamamme käsittelyn pohjalta tiedämme, että yleinen käytäntö ei suinkaan ole tämä, että vankeusrangaistusta käytettäisiin varsin lievissä tapauksissa, joten on syytä hyvin tarkkaan pohdita, minkälaisia muutoksia rikoslakiin tältä osin tullaan tekemään. Nythän meillä on kysymys lievistä rikkomuksista, joiden tuomiot ovat alempia.

On aivan selvästi totta ja se näkyy myös, että sosiaali- ja terveysministeriössä kanta on lievempi kuin oikeusministeriössä. Aikanaan tietysti rikoslain käsittelyn yhteydessä lopullinen kannanotto tehdään, koska tämän lain yhteydessä ainoastaan todetaan esityksen yleisperusteluissa kohdissa 1—2: ”Huumausainerikoksista säädetäisiin rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksutun periaatteen mukaan rikoslaissa, koska huumausainerikokset edellyttävät pääsääntöisesti vankeusrangaistuksen sisällyttämistä rangaistusasteikkoon ja koska lievemmistäkin huumausainerikoksista on tarkoituksenmukaisuuden vuoksi säädettävä samassa yhteydessä.” Eli tietynlainen arvolutaus on jo tähänkin lakiin sisällytetty, jos näin halutaan katsoa.

Olen aivan samaa mieltä kuin ed. Niinistö, joka toivoi sitä, kun huumausainelaki nyt lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, että tätä asiaa on syytä yhdessä lakivaliokunnan kanssa käsitellä ja katsoa juuri siitä syystä, ettei tule ristikkäisyyksiä eri valiokuntien kesken. Voi kyllä olla tietysti, että olemme täysin eri mieltäkin esimerkiksi juuri lievien rangaistusten osalta.

Mitä tulee tämän lain voimaantuloon, niin tässä on nyt jo ilmennyt aika suuri ongelma. Tämän lain osaltahan todetaan, että tämä on esitetty tulevaksi voimaan 1.1.93, ja valiokunnassa saadun tiedon mukaan tätä pidetään myös tarkoituksenmukaisena. Nyt tilanne on se, että meillä ensi vuonna maaliskuussa on tulossa voi-

maan uudistus, jolloin sosiaali- ja terveyshallituksesta irrotetaan lääkeosasto ja muodostetaan ns. lääkelaitos, jolle huumausaineiden valvonta siirtyisi. Siis tässä muodossa tämä laki olisi voimassa vain pari kuukautta ensi vuoden alusta. Tässä laissahan puhutaan useissa pykälissä johdonmukaisesti sosiaali- ja terveyshallituksesta, joten me tiedämme, että tämä laki on pakko muuttaa hyvin nopeasti ensi vuoden alkupuolella, jotta se saadaan vastaamaan taas muuta lainsäädäntöä. Tämä ei ole ensimmäinen laki, jonka kohdalla me olemme tämän havainneet. Me totesimme jo, että lääkelain osalta oli vastaava ongelma, sitten lääkelaitosta koskevan laki-esityksen osalta ja nyt se liittyy tähän huumausainelakiinkin. Tämä on kyllä asia, joka toivottavasti voitaisiin paremmin ottaa huomioon tulevaisuudessa esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriössä ja kaikissa muissakin ministeriöissä. Kun nyt esimerkiksi Eta-sopimuksen johdosta lainsäädäntömuutoksia tehdään, niin nämä valmistelut tehtäisiin siten, ettei meidän tarvitse heti olla muuttamassa juuri hyväksytyä lakia.

Arvoisa puhemies! Tiedän, että tämän lain osalta, kuten jo sanoin, niin poliisin piirissä kuin sisäasiainministeriönkin piirissä on selvästi pyrkimyksiä huomattavasti tiukempiin linjauksiin kuin tässä on pystytty esittämään. Toivon kuitenkin, että Suomessa ei edetä siihen suuntaan, joka merkitsisi tiukennusta huumausaineiden kohdalla ja estäisi nimenomaan huumeiden väärinkäyttäjien hoitoon hakeutumisen. Minusta on hyvin tärkeätä, että he voivat jatkossakin hakeutua hoitoon ja nimenomaan lainsäädännöllä ei pitäisi sitä vaikeuttaa. Se, minkälaisia ratkaisuja lopulta lainsäädäntötyössä löydämme, on eri asia. Minusta on hyvin lyhytnäköistä politiikkaa, jos ajaudutaan siihen, että hoitoon hakeutuminen vaikeutuu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys n:o 218 laeiksi kuluttajan-suojalain 2 ja 6 luvun sekä sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Ajan puutteen vuoksi en ole ehtinyt lakiesitykseen kovin syvällisesti paneutua, mutta jos tämä on, kuten minusta näyttää, sensuurilaki ja jos EY-direktiivit edellyttävät tämän lain säätämistä, niin kaikkia hullutuksia sieltäkin tulee.

Minä haluan oikeusministeriltä kysyä, onko totta todellakin, että EY- ja Eta-lainsäädäntö edellyttää tämän tyyppisen sensuurilainsäädännön säätämistä. Minusta kuluttajansuoja on niin Suomessa kuin ilmeisesti koko Euroopassakin menossa ihan hakoteille eli kohta kaikki on säädeltyä, säänneltyä ja luvanvaraista. Eli mitä ei saa tehdä, ellei siihen ole laissa nimenomaista lupaa, tähän on suuntaus. En käsitä, onko meillä joka ikinen asia muutettava EY:n direktiivien suuntaisesti.

Kun asia menee nyt valiokuntaan ja tulee sieltä aikanaan takaisin, niin ennen sitä aion tämän lainsäädännön kohdalla tarkistaa, onko tämä laki pakko säätää. Minusta tämä on hullu laki.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys n:o 228 laiksi alkoholilain 85 ja 86 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kohjoki: Herra puhemies! Tässä on kysymyksessä vähäinen muutos alkoholilain kahden pykälän osalta. Esittely on varsin suppea, siitä eivät ihan ensi lukemalla taida kaikki saada selkoa, miksi tarvitaan tämä muutos. Nykyisinhän kaikki tässä esityksessä tarkoitettut rikkomukset joudutaan käsittelemään tuomioistuimissa, alioikeudessa, ja se tietysti edellyttää, että esitutkinta ennen sitä on suoritettu ja asianomainen haastettu määräpäivänä vastaamaan rikkomuksesta tapahtumapaikkakunnan alioikeuteen. Aikamoinen työäärä siitä aiheutuu. Tässä ei ole kuvattu ihan sitä työ määrää, mikä siinä on.

Lainmuutoksella halutaan asian käsittelyä yksinkertaistaa, mikä on aivan oikein. Siinä tulliviranomainen voi olla hoitamassa muodollisuudet. Esimerkiksi suppean esitutkinnan voi suorittaa poliisin lisäksi myös tulliviranomainen, rajaviranomainenkin tarvittaessa. Rangaistusvaatimuksen tiedoksiannon nimi on rangaistussääntely, johon kuuluu se, että viranomainen antaa tiedoksi rikkomukseen syyllistyneelle rangaistusvaatimuksen, jonka vahvistaa paikkakunnan tuomioistuimen. Kansliatyönä se voidaan tuomioistuimessa vahvistaa. Tuomioistuimen ei suinkaan tarvitse kokousta täysilukuisena. Kansa kutsuu tätä ns. pikasakottamiseksi, olkoonpa vaikka sitten sitä. Siinä pystytään toimimaan tehokkaasti, voidaan mm. takavarikoida alkoholierät, joista tässä on kysymys. Tätä on tarkoitus soveltaa vain vähäisempiin rikkomuksiin. Kun rangaistusmaksimi uusissa pykälissä pudotetaan kolmeen kuukauteen vankeutta, niin silloin rangaistussääntely on mahdollista.

Nyt tulee mieleen rangaistuksen täytäntöönpano eli sakon perintä, joka vahvistetaan rangaistussääntelyssä, onko se monessa tapauksessa täysin turhaa puuhaa, saadaanko näitä sakkoja perittyä. Suomella ja Länsi-Euroopan mailla on yhteistyösopimus rikostuomien täytäntöönpanosta, mutta en ole itse havainnut, että sellainen sopimus toimisi esimerkiksi Suomen ja nykyisen Venäjän ja Neuvostoliiton muiden seuraajavaltioiden kesken, mitä siellä nyt on. Olisi ollut hyvä, jos oikeusministeriö olisi tähän hallituksen esitykseen jottain kirjoittanut juuri, tästä puolesta, rikostuomien täytäntöönpanosta eli sakkojen perinnästä.

Toivotaan, että valiokunta kiinnittää näihin asioihin huomiota ja varmasti kuulee oikeusministeriön edustajaa. On tietysti tehtävissä eri prosessissa myöhemmin se sopimusmenettely, että voidaan rikostuomioita myös panna täytäntöön, ettei asia jää vain pelkäksi sakon kirjoittamiseksi ja määrittelemiseksi. Siinähan ennalta estävyys katoaa juuri, ja sitä tässä kumminkin tavoitellaan. Se voidaan saavuttaa, kunhan saadaan selkeät sopimukset aikaan siitä, millä tavalla se voidaan panna täytäntöön ja kenties myös varsin nopeasti, eli koko sakon perinnän nopeuttamista tällä puheenvuorollani tarkoitan ja sen varmistamista, että sakottaminen ei jää pelkäksi muodollisuudeksi, vaan rikkomuksen tehnyt todella joutuu sen sakkonsa maksamaan.

Ed. **V i s t b a c k a** : Herra puhemies! Tämä lakiesitys on varmasti aiheellinen ja perusteltu nimenomaan niitten tapahtumien johdosta, mitä ainakin lehtitietojen mukaan Eteläsatamassa useampana päivänä viikossa tapahtuu ja osittain joka päiväkin, eli tarkoitan lähinnä itäeurooppalaisten alkoholijuomien myyntiä ja välitystoimintaa. Se, että siirrytään tällaiseen rangaistusmääräysmenettelyyn silloin, kun on kyse välittämisestä ja on kyseessä vähäinen määrä, on senkin osalta perusteltua. Käytännössä kun henkilöt on haastettu oikeuteen, niin usein asia jää roikkumaan, kun nämä henkilöt eivät tule vastaamaan teoistaan.

Toisaalta se, mihin ed. Kohijoki puuttui, minun mielestäni ei ole niin suuri ongelma, koska sakot ovat perinnässä ja sen jälkeen, jos nämä henkilöt tulevat Suomeen ja joutuvat poliisin kanssa tekemisiin, niin jos heitä ei voida kääntää, niin ainakin heiltä voidaan periä niitä maksuja, jotka ovat suorittamatta.

Minun mielestäni tämä lakiesitys on harvinaisen järkevä huolimatta siitä, että itse en näe, että rangaistuksia tulisi yleensä lieventää, mutta tämä muutos on paikallaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

työasiainvaliokuntaan:

11) Hallituksen esitys n:o 229 laiksi siirtolaisväilyksestä annetun lain kumoamisesta

12) Hallituksen esitys n:o 230 laiksi työnvälityslain muuttamisesta

13) Hallituksen esitys n:o 231 laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

14) Hallituksen esitys n:o 232 laiksi merimieslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

liikennevaliokuntaan:

15) Hallituksen esitys n:o 239 laiksi radiovastuulain muuttamisesta

lakivaliokuntaan:

16) Hallituksen esitys n:o 240 laiksi painovapauslain muuttamisesta

sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan:

17) Hallituksen esitys n:o 242 laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan:

18) Hallituksen esitys n:o 243 laiksi eräiden kiinteistöjen vaihdosta valtion sekä Oulun Rakennus Oy:n ja Kiinteistö Oy Lyötynparkin välillä

19) Hallituksen esitys n:o 244 laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta

20) Hallituksen esitys n:o 245 laiksi eräiden väliaikaisesti maahan tuotujen ajoneuvojen tullittomuudesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. **V i s t b a c k a** : Rouva puhemies! Tämä ns. kabotaasiliikennettä koskeva lakiesitys saattaa aiheuttaa kyllä kotimaisille kuorma-autoalan yrittäjille kohtuuttoman suuria vaikeuksia nimenomaan kilpailutilanteen osalta. Tämä johtuu paljolti siitä, että meidän verotusjärjestelmämme on niin tiukka, lähinnä kuorma-autoihin liittyvät maksut. Eli silloin kun hankitaan kalustoa, yrittäjät joutuvat maksamaan huomattavasti enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Toivoisinkin, että valiokunta kiinnittäisi nimenomaan tähän kilpailutilanteeseen huomiota ja pohtisi niitä mahdollisuuksia, millä suomalaisen yrittäjien asemaa parannettaisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

21) Hallituksen esitys n:o 246 laiksi Scopulus Oy:lle, Solidium Oy:lle ja Sponda Oy:lle myönnettävistä veronhuojennuksista

sivistysvaliokuntaan:

22) Hallituksen esitys n:o 247 laeiksi opintotukilain 1 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslaki-valiokunnan sekä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

23) Hallituksen esitys n:o 248 laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävistä maksusta

24) Valtioneuvoston kertomus eduskunnalle päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991 (K 12)

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteosta, heti sen alkuosasta, näkee, että vuonna 91 alkoholin käyttö on maassamme vähentynyt. Tiedämme, että vuonna 92 suuntaus on ollut merkittävästi tämän suuntainen, jopa niin että valtion tulot ovat tältä puolelta merkittävästi vähentyneet.

On kuitenkin turha luulla, että alkoholihaitat ovat siitä huolimatta muuttuneet mihinkään suuntaan. Nimittäin ne, jotka ovat alkoholin orjia, käyttävät edelleenkin kaiken mahdollisen varallisuutensa alkoholin hankkimiseen. Vähennystä on ehkä tullut sillä puolella, joka vielä pystyy omista tekemisistään tai tekemättä jättämisistään määräämään.

Mutta eräs asia, joka tähän alentamiseen vaikuttaa tilastollisesti, on se, että meillä on korvikeaineiden käyttö merkittävästi lisääntynyt. Yksi on sahdin valmistus — sitä toimitetaan jo ammattimiehiltä kaupunkiinkin — ja myöskin pontikankeitto, tiputtelu, kaupungeissa on sen tiedon mukaan, mitä minulla on, merkittävästi lisääntynyt. Näin ollen se ajatus, että kansan alkoholitottumukset tai alkoholinkäyttö olisi vähentynyt, on virheellinen.

Minun mielestäni pitäisi tavalla tai toisella, vaikka hintoja laskemalla, kääntää suuntaus edelleen siihen suuntaan, että alkoholihankinnat tehtäisiin alkoholiliikkeestä ja että valtio saisi siitä myöskin tietyt tulot, koska nämä korvikeaineet sahtia tietysti lukuun ottamatta ovat sellaisia, että niiden käyttö ei ole ihmisen terveydelle hyväksi. Näin ollen katsoisin, että alkoholin hintaa pitäisi laskea, koska lama-aika on ja täytyyhän ihmisen joskus saada lauantai-iltana ryyppy. Toisin sanoen alkoholin hintaa pitäisi merkittävästi laskea ja suunnata kulutustottumus urille, jotka ovat valtiolle hyödyllisiä, ja myöskin kunnon aineisiin eikä korvikeaineisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että edustajien tekemät lisätalousarvioaloitteet ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

25) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 59—64

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.20.

Täysistunto lopetetaan kello 16.08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen